Svar på skriftligt spörsmål SSS 161/2025 rd

Svar på skriftligt spörsmål om försämrat underhåll av Tykö nationalpark i Salo

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 161/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Saku Nikkanen /sd:

> Hur ämnar regeringen säkerställa att Finlands nationalparker och avgiftsfria friluftstjänster, såsom naturhus, även i fortsättningen är tjänster som kan användas av alla i nationalparkerna,
>
> ämnar regeringen säkerställa att underhållet av utflyktsplatserna och vandringslederna i våra nationalparker samt röjningen av främmande arter även i fortsättningen sköts som arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för fångar i öppna fängelser och
>
> om så inte är fallet, på vilket sätt ämnar regeringen i fortsättningen sköta uppgifterna i fråga?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Forststyrelsens Naturtjänster ansvarar för skötseln och användningen av statens nätverk av naturskyddsområden samt producerar avgiftsfria friluftstjänster på statens marker. Finlands nationalparker och Forststyrelsens avgiftsfria friluftstjänster bildar ett nätverk för rekreation och välbefinnande som är nationellt betydande och i flitig användning. Forststyrelsens Naturtjänster underhåller över 30 000 friluftskonstruktioner och ett 13 000 kilometer långt nätverk av leder vid cirka 300 besöksmål på olika håll i Finland.

Under de senaste årtiondena har Naturtjänsternas arbetsfält utvidgats avsevärt. Under 2000-talet har tolv nya nationalparker inrättats och samtidigt har flera historiskt värdefulla kulturarvsobjekt överförts till Naturtjänsternas ansvarsområde. Detta har avsevärt ökat antalet områden, konstruktioner och byggnader som ska underhållas. Det utvidgade arbetsfältet har dock inte fått motsvarande permanent tilläggsfinansiering, vilket har gett upphov till utmaningar för tryggandet av verksamheten på lång sikt.

På grund av anpassningsbehoven inom statsfinanserna har man varit tvungen att minska budgetfinansieringen för Forststyrelsens Naturtjänster. År 2024 var det anslag som anvisades Naturtjänster 11,8 miljoner euro mindre än året innan. Dessutom minskar nedskärningarna enligt statsförvaltningens produktivitetsprogram finansieringen med ytterligare cirka 4,4 miljoner euro från och med 2027.

Forststyrelsen har strävat efter att anpassa sin verksamhet till den förändrade situationen på ett kontrollerat och ansvarsfullt sätt. Forststyrelsens Naturtjänster har fört omfattande omställningsförhandlingar och organisationsstrukturen har förenklats. Samtidigt har man inlett ett riksomfattande utvärderingsarbete i syfte att klassificera utflyktsmålen, lederna och rastplatserna enligt deras betydelse. I utvärderingskriterierna betonas kundsäkerheten, objektens betydelse för närrekreation och turism, nåbarheten, skyddet av naturvärden och kulturarv samt tillgängligheten. Målet är att trygga ett heltäckande och säkert friluftsnätverk även under förhållanden med minskade resurser.

På grund av det minskade anslaget för öppna anstalter inom justitieministeriets förvaltningsområde har arbetsverksamheten för fångar i öppna fängelser upphört vid Forststyrelsen och konkurrensutsättningen av underhållsarbeten har utvidgats till att omfatta uppgifter som tidigare skötts av fångar i öppna fängelser. År 2024 söktes serviceföretagare till 47 områden, inklusive Tykö nationalpark. Efter konkurrensutsättningen som avslutades i mitten av maj 2025 kan det konstateras att alla eld- och rastplatser i Tykö som ingick i konkurrensutsättningen får underhåll under de följande två åren. Ändringarna i servicen för nationalparkens besökare är således mycket små. Som ett resultat av konkurrensutsättningarna kan lokala företagare också erbjudas nya sysselsättningsmöjligheter och den regionala livskraften kan stödjas på ett kostnadseffektivt sätt.

När finansieringen minskar koncentrerar sig Forststyrelsen Naturtjänster på sina kärnuppgifter, det vill säga naturvård och avgiftsfria friluftstjänster. Besparingar eftersträvas i underhållet av byggnader och bebyggda fastigheter. Dessutom utvecklas verksamhetskonceptet och satsningarna inriktas i fortsättningen allt mer på digital kundservice och elektroniska tjänster som betjänar kunderna jämlikt på olika håll i landet.

Forststyrelsens Naturtjänster går som bäst igenom hela byggnadsbeståndet på 2 400 byggnader som organisationen förvaltar. I det ingår bland annat Tykö naturum och Kirjakkala bruksby. Målet är att kontrollera kostnaderna för ägandet och utveckla verksamheten på en hållbar grund.

Tykö naturum har hyrts ut till en privat företagare som tillhandahåller cafétjänster och kundservice samt uthyrning av utrustning. Forststyrelsen har ingen egen personal vid centret. Kirjakkala bruksby är ett historiskt betydelsefullt kulturobjekt som också har hyrts ut till en naturturismföretagare. Målet är att objekten förblir i allmänt bruk och tillgängliga för nationalparkens besökare även efter en eventuell försäljning av objekten. Forststyrelsens Naturtjänsters roll som handledare och övervakare av skötseln och användningen av nationalparkerna förblir oförändrad.

Forststyrelsens Naturtjänsters viktigaste mål är att trygga naturvården samt att säkerställa avgiftsfria, trygga och hållbara friluftstjänster för medborgarna. Naturtjänsternas finansiering grundar sig på statens budgetmedel. Det är inte möjligt att direkt styra intäkterna från Forststyrelsens affärsverksamhet till Naturtjänsternas verksamhet, eftersom affärsverksamheten och de offentliga förvaltningsuppgifterna har skiljts åt genom lagstiftning. Enligt 28 § i lagen om Forststyrelsen (234/2016) finansieras skötseln av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter med anslag som särskilt anvisas i statsbudgeten, med avgifter och inkomster från skötseln av de offentliga förvaltningsuppgifterna samt med eventuell projektfinansiering.

Trots anpassningsbehoven inom statsfinanserna vill regeringen satsa på medborgarnas möjligheter till motion och rekreation i naturen. Att motionera i naturen har en positiv inverkan på både sinnet och den fysiska konditionen. NTM-centralen i Nyland har nyligen beviljat kommunerna cirka 2,4 miljoner euro för iståndsättning och utveckling av närrekreationsområden. Understödet är en del av programmet Finland i rörelse och de projekt som understöds ökar möjligheterna att motionera i närnaturen genom att inrätta högklassiga och lättillgängliga närrekreationsområden.

Helsingfors 6.6.2025

Miljö- och klimatminister Sari Multala